

OBC

25 DE JUNY

**CONCERT
EXTRAORDINARI
DE L'OBC**

SERGEI DOGADIN I JUANJO MENA

**ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA**

**EXCLUSIU
PER A
ABONATS**

PROGRAMA DE MÀ

PIOTR ILITX TXAIKOVSKI

Votkinsk, Rússia 1840 – Sant Petersburg 1893

CONCERT PER A VIOLÍ I ORQUESTRA EN RE, OP. 35

(1878) – 34

Allegro moderato

Canzonetta: Andante

Finale: Allegro vivacissimo

Sergei Dogadin, violí

SIMFONIA N. 6 EN SI M, "PATÈTICA", OP. 74

(1893) – 45

Adagio. Allegro non troppo

Allegro con grazia

Allegro molto vivace

Finale: Adagio lamentoso

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA I NACIONAL DE CATALUNYA

JUANJO MENA, DIRECCIÓ

SERGEI DOGADIN, VIOLÍ

PRIMERS VIOLINS Raúl García, assistent de concertino / Maria José Aznar / Walter Ebenberger / Natalia Mediavilla / Katia Novell / Jordi Salicrú / Gabriel Graells* / Diedrie Mano* / Ariana Oroño* / Oleksandr Sora*/ Yulia Tsuranova* Elitsa Yancheva* **SEGONS VIOLINS** Alexandra Presaizen, solista / Emil Bolozan, assistent / Maria José Balaguer / Jana Brauninger / Patricia Bronisz / Clàudia Farrés / Mireia Llorens / Melita Murgea/ Josep Maria Plana / Robert Tomàs **VIOLES** Josephine Fitzpatrick, assistent / David Derrico / Franck Heudiard / Michel Millet / Miquel Serrahima / Andreas Süssmayr / Irene Argüello* / Peter Bucknell* **VIOLONCELS** Jose Mor, solista / Lourdes Duñó / Vincent Ellegiers / Marc Galobardes / Daniel Claret* / Carmen Enjamio* **CONTRABAIXOS** Dmitri Smyshlyaev, assistent / Jonathan Camps / Josep Mensa / Matthew Nelson **FLAUTES** Francisco López, solista / Laura-Leena Pauni*/ Oihana Giménez*, flautí **OBOÈS** Disa English, solista / José Juan Pardo **CLARINETS** Josep Fuster, assistent/ Alfons Reverté **FAGOTS** Silvia Corcelli, solista / Noé Cantú **TROMPES** Juan Manuel Gómez, solista / Joan Aragó / Juan Conrado García, assistent / David Bonet / Jesús Sánchez* **TROMPETES** Mireia Farrés, solista / Adrián Moscardó **TROMBONS** Gaspar Montesinos, assistent / Vicent Pérez / Raúl García, trombó baix **TUBA** Daniel Martínez* **TIMBALES** Jose Vicente Faus* **PERCUSSIÓ** Juan Francisco Ruiz / Manel Roda*

ENCARREGAT D'ORQUESTRA Walter Ebenberger

RESPONSABLE DE DOCUMENTACIÓ MUSICAL Begoña Pérez

RESPONSABLE TÈCNIC Ignasi Valero

PERSONAL D'ESCENA Luis Hernández*

*col·laborador

COMENTARI

per **Pep Gorgori**

El diàleg entre les dues obres de Txaikovski que ens proposen avui l'OBC, Juanjo Mena i Sergei Dogadin és, al mateix temps, la celebració del final d'una temporada convulsa i una invitació a reflexionar sobre com volem gaudir de la música que ens agrada. Dos aspectes que, com a abonats a l'orquestra, us toquen de ben a prop.

És celebració perquè les partitures d'aquest compositor rus sempre ens conviden a celebrar la música, a celebrar aquest fascinant instrument que és l'orquestra simfònica. I és reflexió perquè pocs compositors encarnen tan bé com Txaikovski el contrast entre el favor del públic i el menyspreu de la crítica. Moltes generacions han deixat de gaudir de la seva música a causa dels prejudicis que es van instal·lar en l'imaginari col·lectiu amb la mateixa contundència que – paradoxes de l'art– les seves pròpies melodies. «Txaikovski no es pot comptar entre els grans de la música», va escriure Paul Henry Lang en el seu llibre *Music in western civilization* (1941), que va tenir una influència cabdal en els països anglosaxons.

El Concert per a violí i orquestra en Re, op. 35 és una mostra de la capacitat de Txaikovski per connectar amb el seu públic. Bravura i virtuosisme conviuen amb el celebrat impuls melòdic de les seves creacions més populars. Això, però, no va ser suficient per a la crítica del moment. Gestat el 1878, no va estrenar-se a Viena fins al 1881. Eduard Hanslick va saludar la composició qualificant-la de «música pudenta», i la partitura no es va editar fins a l'any 1888. En part, per prejudici; en part, per les polèmiques estètiques de la seva època, a aquesta obra se li va retreure que fos poc creativa, poc profunda i que hi manqués un missatge filosòfic de fons.

Txaikovski va escriure aquest concert en un moment vital terriblement complex, que va coincidir amb el seu matrimoni fracassat amb Antonina Ivanovna Miliukova. Ara, en ple segle XXI, ja podem dir sense necessitat de fer gaires matisos que aquell va ser probablement un matrimoni acordat per dissimular l'homosexualitat del compositor, i que la pressió social envers una tendència que es considerava immoral va passar factura a l'artista. Seria inexacte, però, deixar aquí l'anàlisi sense tenir en compte les seves dificultats econòmiques –Antonina, de fet, estava a punt de rebre una sucosa herència, i això també podria haver fet molt convenient el matrimoni– i el rebuig de la crítica que ja hem vist. Hi ha molts factors que van afectar la personalitat de Txaikovski, com la de qualsevol altre ésser humà.

Ara bé, el Concert per a violí sembla sobreposar-se a tot plegat, ja que l'impuls de la seva música no fa pensar que darrere la partitura hi hagi una ment torturada. Però això tampoc no és del tot exacte, ja que Txaikovski hi va amagar, com a mínim, un missatge discordant. Al tercer moviment, enmig d'una explosió virtuosística, insereix un passatge que ja havia fet servir en la seva òpera *Ievgueni Oneguï*, escrita pocs mesos abans. Es tracta d'un lament fúnebre del ritus ortodox conegut com a *panikhida*, que el compositor inclou en l'escena en què la protagonista, Tatiana, escriu una carta declarant el seu amor a Oneguï. S'anticipa, així, el final amarg d'aquella relació.

Molt més evidents, i alhora misterioses, són les connotacions que trobem a la *Sisena simfonia*. Txaikovski en va dirigir l'estrena deu dies abans de morir i, com tota la producció dels seus darrers anys, està empeltada d'un aire de comiat, de somni utòpic i pessimisme. Tot i que es diu que la va escriure en només 24 dies, aquesta dada no és del tot certa. La versió final sí que la va enllestir ràpidament, però abans no va tenir la idea que va originar la simfonia "Patètica" va fer tantes proves que, dels esborranys descartats, li'n van sortir un moviment del Concert per a piano número 3 i dues obres orquestrals independents.

Quina és, doncs, la idea que li va permetre tirar endavant aquest monument de la literatura orquestral en menys d'un mes? No en tenim ni idea. És famosa la carta que va escriure al seu nebot, Bob Davidov, assegurant que darrere aquesta simfonia hi ha un programa que ell té molt clar, però que «romandrà com un misteri per a tothom. És completament subjectiu, i mentre la componia dins el meu cap, no era inusual que em posés a plorar».

Txaikovski, el compositor suposadament poc profund i gens filosòfic, s'acomiada de la simfonia amb una obra que comença citant la sonata "Patètica" de Beethoven en el primer moviment i que acaba amb un baix de *lamento* procedent de la música barroca. I encara va més enllà: el ritme de la *panikhida* d'Oneguin i Tatiana torna a fer acte de presència al primer moviment, al segon i al quart.

El programa, en definitiva, ens convida a escoltar la música sense prejudicis. La de Txaikovski, la dels creadors que avui segueixen escrivint per a orquestra o la de qualsevol altre època o estil que ens atregui. Descubrim música, descobrim intèrprets, informem-nos i formem-nos un criteri. Anem al fons. Debatem. Per a la propera temporada, L'Auditori ens proposa com a temes centrals l'amor i l'odi. A qui estimarem? A qui odiarem? Tenim tot l'estiu per anar-nos preparant la resposta.